

Sygn. akt IV U 323/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 grudnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Jerzy Zalasieński
Protokolant	sekr. sądowy Monika Świątek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 grudnia 2019 r. w S.

odwołania Z. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia (...)2019 r. Nr (...)

w sprawie Z. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o wysokość emerytury

zmienia zaskarżoną decyzję i poprzedzającą ją decyzję z dnia (...)2013 r. w ten sposób, że ustala wysokość emerytury Z. B. na dzień 14 kwietnia 2013 r. na kwotę 1.501,93 (jeden tysiąc pięćset jeden i 93/100) zł brutto miesięcznie z możliwością wypłaty po dokonaniu waloryzacji od dnia 01 kwietnia 2019 r.

Sygn. akt IV U 323/19 **UZASADNIENIE**

Decyzją z 17 kwietnia 2019r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. na podstawie art.151§2 w związku z art.146§1 ustawy z 14 czerwca 1960r. Kodeks postępowania administracyjnego odmówił Z. B. uchylenia decyzji z 21 sierpnia 2013r. (o przyznaniu emerytury) i stwierdził jej wydanie z naruszeniem prawa. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że zgodnie z art.146§1 kpa uchylenie decyzji z powodu orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, na podstawie którego została wydana decyzja, nie może nastąpić jeżeli od dnia doręczenia decyzji upłynęło pięć lat. W takim przypadku, zgodnie z art.151§2 kpa, organ administracji publicznej ogranicza się do stwierdzenia wydania zaskarżonej decyzji z naruszeniem prawa oraz wskazuje okoliczności, z powodu których nie uchylił tej decyzji. Z uwagi na to, że od dnia doręczenia zaskarżonej decyzji z 21 sierpnia 2013r. upłynęło pięć lat nie jest możliwe jej uchylenie. Dlatego organ rentowy odmówił uchylenia powyższej decyzji i stwierdził jej wydanie z naruszeniem prawa (decyzja z 17 kwietnia 2019r. k.78 akt emerytalnych za wnioskiem z 24 kwietnia 2013r.).

Odwołanie od w/w decyzji złożyła ubezpieczona Z. B. wskazując, że jest dla niej krzywdząca (odwołanie k.2 akt sprawy).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie wskazując na argumentację podniesioną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji (odpowiedź organu rentowego na odwołanie k.3 akt sprawy).

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczona Z. B. urodziła się w dniu (...) W dniu 3 listopada 2008r. ubezpieczona wystąpiła do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z wnioskiem o emeryturę. Decyzją z 12 grudnia 2008r. organ rentowy na podstawie art.46 ustawy emerytalnej przyznał ubezpieczonej emeryturę od 1 listopada 2008r. ,tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek (wniosek o emeryturę i decyzja z 12 grudnia 2008r. o przyznaniu emerytury k.1 i 40-41 akt emerytalnych za wnioskiem z 3 listopada 2008r.).

W dniu 24 kwietnia 2013r. ubezpieczona wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym. Decyzją z 14 maja 2013r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej od 14 kwietnia 2013r. ,tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego emeryturę na podstawie art.24 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a następnie decyzją z 21 sierpnia 2013r. ustalił ostateczną wysokość emerytury ubezpieczonej na dzień 14 kwietnia 2013r. na kwotę 1 261,53 złotych. Emerytura ubezpieczonej obliczona została wg zasad określonych w art.25 i 26 ustawy emerytalnej, w tym zgodnie z ówczesną regulacją art.25 ust.1b tej ustawy, na mocy której podstawę obliczenia emerytury pomniejszono o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranej przez ubezpieczoną emerytury przyznanej jej uprzednio na podstawie art.46 ustawy emerytalnej (decyzja z 14 maja 2013r. oraz z 21 sierpnia 2013r. k.9-12 akt emerytalnych za wnioskiem z 24 kwietnia 2013r.).

W dniu 10 kwietnia 2019r. wpłynął do organu rentowego wniosek ubezpieczonej o wznowienie postępowania i ponowne ustalenie wysokości emerytury w powszechnym wieku emerytalnym w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2019r. sygnatura akt P 20/16 (wniosek ubezpieczonej z 10 kwietnia 2019r. k.77 akt emerytalnych za wnioskiem z 24 kwietnia 2013r.).

Po rozpoznaniu powyższego wniosku, decyzją z 17 kwietnia 2019r. na podstawie art.149§1 i 2 kpa organ rentowy wznowił postępowanie w sprawie decyzji z 21 sierpnia 2013r. o przeliczeniu emerytury, a następnie zaskarżoną decyzją z 17 kwietnia 2019r. powołując się na upływ pięciu lat od doręczenia decyzji z 21 sierpnia 2013r. na podstawie art.151§2 w związku z art.146§1 kpa odmówił ubezpieczonej uchylenia decyzji z 21 sierpnia 2013r. i stwierdził jej wydanie z naruszeniem prawa (decyzje z 17 kwietnia 2019r. k.78-79 akt emerytalnych za wnioskiem z 24 kwietnia 2013r.).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie Z. B. od decyzji 17 kwietnia 2019r. odmawiającej uchylenia decyzji z 14 maja 2013r. o przyznaniu emerytury okazało się uzasadnione i skutkowało zmianą decyzji z 17 kwietnia 2019r. i poprzedzającej ją decyzji z 14 maja 2013r. o przyznaniu emerytury w części dotyczącej wysokości emerytury poprzez ustalenie, że wysokość emerytury ubezpieczonej na dzień nabycia prawa do świadczenia ,tj. na dzień 14 kwietnia 2013r. wynosi 1 501,93 złotych brutto miesięcznie.

Przypomnieć należy, że w chwili nabycia przez ubezpieczoną prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym (w dniu 14 kwietnia 2013r.) obowiązywał przepis art.25 ust.1b ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nakazujący pomniejszenie - w przypadku osób, które uprzednio pobierały emeryturę przyznaną na podstawie art.46 tejże ustawy - podstawy obliczenia emerytury, o której mowa w art.24, o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Organ rentowy zastosował wówczas powyższy przepis, co skutkowało ustaleniem wysokości emerytury ubezpieczonej w niższej kwocie. W dniu 6 marca 2019r. zapadł wyrok Trybunał Konstytucyjnego, w którym Trybunał stwierdził, że art.25 ust.1b ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017r. w zakresie, w jakim dotyczy urodzonych w (...)r. kobiet, które przed 1 stycznia 2013r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art.46 tej ustawy, jest niezgodny z art.2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W oparciu o powyższy wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2019r. opublikowany w Dzienniku Ustaw Nr 539 z 21 marca 2019r., ubezpieczona wystąpiła do organu rentowego z wnioskiem o wznowienie postępowania i ponowne ustalenie wysokości jej emerytury w powszechnym wieku emerytalnym z pominięciem niekonstytucyjnego przepisu art.25 ust.1b ustawy emerytalnej (wniosek o wznowienie postępowania k.77 akt emerytalnych za wnioskiem z 24 kwietnia 2013r.). Jak wynika z przedstawionych wyżej ustaleń, organ rentowy po rozpoznaniu wniosku ubezpieczonej, decyzją z 17 kwietnia 2019r. wznowił postępowanie w sprawie zakończonej decyzją z 21 sierpnia 2013r. o przeliczeniu emerytury, ale decyzją z 17 kwietnia 2019r. odmówił jej uchylenia poprzestając na ustaleniu, że decyzja z 21 sierpnia 2013r. została wydana z naruszeniem prawa. Nie mniej jednak, organ rentowy powinien wszcząć postępowanie w sprawie decyzji o przyznaniu emerytury, tj. z 14 maja 2013r., gdyż właśnie decyzję o przyznaniu emerytury wskazywała ubezpieczona we wniosku o wznowienie postępowania i ponowne ustalenie wysokości emerytury w powszechnym wieku emerytalnym w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2019r. sygnatura akt P 20/16 (wniosek ubezpieczonej z 10 kwietnia 2019r. k.77 akt emerytalnych za wnioskiem z 24 kwietnia 2013r.).

W ocenie Sądu decyzja organu rentowego z 17 kwietnia 2019r. jest nieprawidłowa. Organ rentowy odmawiając uchylenia decyzji o przyznaniu emerytury w części dotyczącej ustalenia wysokości emerytury ubezpieczonej – gdyż to jest istotą sporu w sprawie - powołał się na regulację art.146§1 kpa, zgodnie z którą uchylenie decyzji z przyczyny określonej w art.145a kpa nie może nastąpić, jeżeli od dnia doręczenia decyzji upłynęło pięć lat. Zauważyć jednak należy, że organ rentowy nie wskazał w jaki sposób ustalił, że od doręczenia ubezpieczonej decyzji z 14 maja 2013r. upłynęło pięć lat. Analiza akt emerytalnych ubezpieczonej pokazuje, że decyzja z 14 maja 2013r. została przekazana do wysłania do ubezpieczonej w dniu 15 maja 2013r. (vide: adnotacja na decyzji z 14 maja 2013r. k.10v akt emerytalnych). Brak jest natomiast zwrotnego potwierdzenia odbioru przedmiotowej decyzji, które pozwoliłby ustalić datę doręczenia jej adresatce, co powoduje, że nieudowodnione jest twierdzenie organu rentowego, iż od doręczenia ubezpieczonej decyzji z 14 maja 2013r. upłynęło pięć lat. W tym miejscu wskazać należy, że zgodnie z art.71a ust.1 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2019r., poz.300) Zakład Ubezpieczeń Społecznych może przysyłać pisma i decyzje listem zwykłym, ale w myśl ust.2 tego przepisu w razie sporu ciężar doręczenia pisma lub decyzji (i co za tym idzie również daty doręczenia) spoczywa na Zakładzie. Dodatkowo wskazać należy, że granica pięciu lat - przewidziana w art.146§1 kpa - od doręczenia decyzji, której dotyczy skarga o wznowienie postępowania oparta na orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego, po przekroczeniu której to granicy czasowej nie jest możliwe uchylenie (zmiana) niekorzystnego rozstrzygnięcia, jest dwa razy krótsza od przewidzianej w art.408 kpc, który przewiduje, że nie można żądać wznowienia postępowania (poza określonym w tym przepisie przypadkiem), jeżeli od dnia uprawomocnienia się wyroku upłynęło dziesięć lat. Tak różne regulacje w zakresie granicy czasowej, do której możliwa jest zmiana niekorzystnego rozstrzygnięcia opartego na niekonstytucyjnym przepisie, w sposób niekorzystny kształtuje sytuację ubezpieczonych (kobiet urodzonych w (...)r.), które po ustaleniu prawa do emerytury na podstawie art.24 ustawy emerytalnej, nie kwestionowały na drodze sądowej ustalonej wysokości emerytury, w porównaniu do tych ubezpieczonych – kobiet urodzonych w (...)r., które odwoływały się w przeszłości od decyzji o przyznaniu emerytury w części dotyczącej wysokości świadczenia i w stosunku do których zapadły wyroki sądowe oddalające ich odwołania (z uwagi na ówczesny stan prawny).

Niezależnie od powyższego wskazać należy, że od chwili wpływu do sądu ubezpieczeń społecznych odwołania osoby ubezpieczonej od decyzji organu rentowego, sprawa ma charakter sprawy cywilnej. Sąd ubezpieczeń społecznych zobowiązany jest do stosowania przepisów prawa materialnego z zakresu ubezpieczeń społecznych. Dlatego wniosek ubezpieczonej o wznowienie postępowania i ponowne ustalenie wysokości emerytury w powszechnym wieku emerytalnym winien być oceniony na podstawie art.114 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. I tak, zgodnie z art.114 ust.1 pkt 1 powyższej ustawy w sprawie zakończonej prawomocną decyzją organ rentowy, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, uchyla lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość. W ocenie Sądu, wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2019r. stwierdzający niezgodność z Konstytucją RP uregulowania ustawy emerytalnej, na podstawie którego ustalono wysokość emerytury ubezpieczonej, może być uznany za nową okoliczność ujawnioną po wydaniu decyzji o przyznaniu emerytury z 14 maja 2013r., ale istniejącą

przed wydaniem tej decyzji, gdyż niesporne jest, że zakwestionowany przez Trybunał przepis ustawy emerytalnej był niezgodny z Konstytucją od chwili jego uchwalenia. Z kolei w ust.1 pkt 6 powyższego przepisu przewidziano, że uchylenie lub zmiana decyzji i ponowne ustalenie wysokości świadczenia następuje, jeżeli nieprawidłowe obliczenie wysokości świadczenia nastąpiło na skutek błędu organu rentowego. W ocenie Sądu błędne ustalenie wysokości świadczenia daje prawo stronie do ponownego ustalenia jego wysokości niezależnie od przyczyny takiego nieprawidłowego (błędnego) obliczenia. Dodać należy, że przepis art.114 ust.1e ustawy emerytalnej wprowadza terminy liczone od daty wydania decyzji, po upływie których nie jest możliwe uchylenie lub zmiana tej decyzji. Jednakże w myśl kolejnego ustępu – ust.1f pkt 1 art.114 ustawy emerytalnej, przepis art.114 ust.1e tej ustawy nie stosuje się jeżeli w wyniku uchylenia lub zmiany decyzji z przyczyn określonych w ust.1 osoba zainteresowana nabędzie świadczenie w wyższej wysokości. Tak jest w niniejszej sprawie, gdyż jak wynika z wyliczeń organu rentowego (vide: projekt decyzji k.12 akt sprawy) ustalona na nowo wysokość emerytury ubezpieczonej w powszechnym wieku emerytalnym wynosi 1 501,93 złotych, a zatem jest wyższa od ustalonej pierwotnie w decyzji z 14 maja 2013r.

Mając na uwadze powyższe okoliczności na podstawie art.477¹⁴§2 kpc Sąd zmienił zaskarżoną decyzję z 17 kwietnia 2019r. i poprzedzającą ją decyzję z 14 maja 2013r. i ustalił wysokość emerytury ubezpieczonej na dzień 14 kwietnia 2013r. z możliwością wypłaty po dokonaniu waloryzacji od dnia 1 kwietnia 2019r., tj. od daty złożenia przez ubezpieczoną wniosku o wznowienie postępowania. Należy uznać, że mimo wydania przez Trybunał Konstytucyjny wyroku z dnia 6 marca 2019r. decyzja z 14 maja 2013r. nie utraciła mocy obowiązującej. Wypłata emerytury w prawidłowej wysokości jest możliwa dopiero po wzruszeniu tej decyzji na skutek wniosku o wznowienie postępowania. Zgodnie z art. 133 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS podwyższone świadczenie wypłaca się nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. Jednocześnie Sąd Okręgowy podziela stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uzasadnieniu postanowieniu z 10 stycznia 2014r. w sprawie III UZP 3/13 (LEX 1455747), że w wypadku zakwestionowania aktu prawnego przez Trybunał Konstytucyjny nie zachodzi błąd organu rentowego.

Kończąc wskazać jeszcze należy, że rozstrzygnięcie Sądu dotyczy zmiany decyzji o przyznaniu ubezpieczonej emerytury w powszechnym wieku emerytalnym poprzez ustalenie wysokości świadczenia - z pominięciem niekonstytucyjnego przepisu - na datę przyznania tego świadczenia. Rozstrzygnięcie takie jest zdeterminowane zakresem wniosku ubezpieczonej z 10 kwietnia 2019r. o wznowienie postępowania poprzez ustalenie na nowo wysokości świadczenia emerytalnego i zakresem zaskarżonej decyzji.